

*Kirjoita jokaiseen koepaperiin nimesi, opiskelijanumerosi ym. tiedot !
Funktioalaskin on sallittu apuväline tässä kokeessa!*

Välkikoe 1: Tehtävistä 1-4 on valittava 3.
Välkikoe 2: Tehtävistä 5-8 on valittava 3.
Välkikoe 3: Tehtävistä 9-12 on valittava 3.
Tentti: Tehtävistä 1, 2, 5, 8, 10 ja 12 on valittava 5.

1.

- (a) Esitä kompleksiluku $\frac{2-\bar{w}}{-2+w}$ muodossa $a + ib$ kun $w = 3 - i$.
(b) Määritä joukon $\{z \in \mathbb{C} \mid \operatorname{Im} z < 0\}$ kuva kuvauksessa $z \mapsto \frac{z-i}{z+i}$.

Ratkaisu: (a) Koska $\bar{w} = \overline{3-i} = 3+i$ niin

$$\frac{2-\bar{w}}{-2+w} = \frac{2-3-i}{-2+3-i} = \frac{(-1-i)(1+i)}{1+1} = \frac{-1-i2+1}{2} = -i.$$

(b) Joukon $\{z \in \mathbb{C} \mid \operatorname{Im} z < 0\}$ reuna on reaaliakseli $\{z \in \mathbb{C} \mid \operatorname{Im} z = 0\}$ joten lasketaan funktion $f(z) = \frac{z-i}{z+i}$ arvot esimerkiksi pisteissä $z = -1$, $z = 0$ ja $z = 1$. Tämän lisäksi on syytä laskea funktion f arvo myös esimerkiksi pisteessä $x = -i$. Nyt saadaan

z	$f(z)$
-1	$\frac{-1-i}{-1+i} = \frac{(-1-i)^2}{2} = i,$
0	$\frac{0-i}{0+i} = -1,$
1	$\frac{1-i}{1+i} = \frac{(1-i)^2}{2} = -i,$
-i	$\frac{-i-i}{-i+i} = \frac{-i2}{0} = \infty.$

Koska tiedetään että suoran, tässä tapauksessa siis reaaliakselin, kuva tässä kuvauksessa on joko suora tai ympyrä niin todetaan, että koska i , -1 ja $-i$ ovat kuvapsiteitä, niin kyseessä on origokeskinen ympyrä $|w| = 1$ jonka säde siis on 1. Koska pisteen $-i$ kuva on ääretön niin joukon $\{z \in \mathbb{C} \mid \operatorname{Im} z < 0\}$ kuva on joukko $\{w \in \mathbb{C} \mid |w| > 1\}$.

2.

- (a) Onko $n \times n$ matriisi A aina kääntyvä (eli A^{-1} on olemassa) jos löytyy $n \times n$ matriisi B siten, että $AB = C$ missä $C(i, j) = 1$ kun $i \leq j$ ja $C(i, j) = 0$ kun $i > j$? Perustele!
(b) Onko $n \times n$ matriisi A , joka ei ole nolla-matriisi, aina kääntyvä (eli A^{-1} on olemassa) jos löytyy $n \times n$ matriisi B siten, että $ABA = A$? Perustele!

Ratkaisu: (a) Ehto $C(i, j) = 0$ kun $i > j$ tarkoittaa, että C :n alkiot lävistäjän alapuolella ovat 0, jolloin siis C :n determinantti on lävistäjäalkioiden tulo ja tässä tapauksessa kaikki

lävistäjäalkiot ovat 1 joten $\det(C) = 1$. Nyt $\det(A)\det(B) = \det(AB) = \det(C) = 1$ josta seuraa, että $\det(A) \neq 0$ ja A on kääntyvä.

(b) Matriisi A ei välttämättä ole kääntyvä koska jos esimerkiksi

$$A = B = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix},$$

koska silloin $ABA = A$ mutta A ei ole kääntyvä koska $\det(A) = 0$.

---

3. Määritä vektoreiden $(1, 2, -1, 3)$, $(-2, -4, 4, -10)$, $(2, 4, 4, -6)$ ja $(-1, -2, 3, -7)$ virittämän vektoriavaruuden jokin kanta sekä tämän avaruuden dimensio.

Ratkaisu: Kirjoitetaan vektorit matriisiin vaakavektoreina jolloin saadaan matriisi

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 & 3 \\ -2 & -4 & 4 & -10 \\ 2 & 4 & 4 & -6 \\ -1 & -2 & 3 & -7 \end{bmatrix}$$

Tähän matriisiin sovelletaan Gaussin algoritmia, ja saadaan

$$\begin{array}{l} \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 & 3 \\ -2 & -4 & 4 & -10 \\ 2 & 4 & 4 & -6 \\ -1 & -2 & 3 & -7 \end{bmatrix} \begin{array}{l} r_2 \leftarrow r_2 + 2r_1 \\ r_3 \leftarrow r_3 - 2r_1 \\ r_4 \leftarrow r_4 + r_1 \end{array} \\ \sim \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 & 3 \\ 0 & 0 & 2 & -4 \\ 0 & 0 & 6 & -12 \\ 0 & 0 & 2 & -4 \end{bmatrix} \begin{array}{l} r_3 \leftarrow r_3 - 3r_2 \\ r_4 \leftarrow r_4 - r_2 \end{array} \\ \sim \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 & 3 \\ 0 & 0 & 2 & -4 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{array}$$

Koska haetaan vaakavektoreiden virittämän avaruuden kanta, ja koska tuki-alkioit sijaitsevat vaakariveillä 1 ja 2, niin kantavektoreiksi voidaan valita vastaavat vaakavektorit porrasmuotisesta matriisista, jolloin kannaksi saadaan $(1, 2, -1, 3)$ ja $(0, 0, 2, -4)$. Koska kannassa on 2 vektoria, niin dimensio on 2.

Jos kirjoitetaan vektorit matriisiin pystyvektoreina niin saadaan matriisi

$$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 2 & -1 \\ 2 & -4 & 4 & -2 \\ -1 & 4 & 4 & 3 \\ 3 & -10 & -6 & -7 \end{bmatrix}$$

Tähän matriisiin sovelletaan Gaussin algoritmia, ja saadaan

$$\begin{aligned} & \begin{bmatrix} 1 & -2 & 2 & -1 \\ 2 & -4 & 4 & -2 \\ -1 & 4 & 4 & 3 \\ 3 & -10 & -6 & -7 \end{bmatrix} \quad \begin{array}{l} r_2 \leftarrow r_2 - 2r_1 \\ r_3 \leftarrow r_3 + r_1 \\ r_4 \leftarrow r_4 - 3r_1 \end{array} \\ \sim & \begin{bmatrix} 1 & -2 & 2 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 6 & 2 \\ 0 & -4 & -12 & -4 \end{bmatrix} \quad r_2 \leftrightarrow r_4 \\ \sim & \begin{bmatrix} 1 & -2 & 2 & -1 \\ 0 & -4 & -12 & -4 \\ 0 & 2 & 6 & 2 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad r_3 \leftarrow r_3 + \frac{1}{2}r_2 \\ \sim & \begin{bmatrix} 1 & -2 & 2 & -1 \\ 0 & -4 & -12 & -4 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Koska haetaan pystyvektoreiden virittämän avaruuden kanta, ja koska tukialkioit sijaitsevat pystysarakkeilla 1 ja 2, niin kantavektoreiksi voidaan valita vastaavat pystyvektorit alkuperäisestä matriisista, jolloin kannaksi saadaan $(1, 2, -1, 3)$ ja $(-2, -4, 4, -10)$ ja dimensioksi saadaan tietenkin taas 2.

---

4. Tutki ja piirrä käyrä $17x^2 - 12xy + 8y^2 = 20$.

Ratkaisu: Muodostetaan ensin neliömuodon matriisi, joka on

$$A = \begin{bmatrix} 17 & -6 \\ -6 & 8 \end{bmatrix}.$$

Lasketaan seuraavaksi tämän matriisin ominaisarvot:

$$\det(A - \lambda I) = \det \left(\begin{bmatrix} (17 - \lambda) & -6 \\ -6 & (8 - \lambda) \end{bmatrix} \right) = \lambda^2 - 25\lambda + 100 = 0.$$

Tästä saadaan ratkaisuksi,

$$\lambda = \frac{25}{2} \pm \sqrt{\frac{625}{4} - 100} = \begin{cases} 20, \\ 5, \end{cases}$$

joten nähdään, että ominaisarvot ovat $\lambda_1 = 20$ ja $\lambda_2 = 5$.

Seuraavaksi lasketaan ominaisarvoon $\lambda_1 = 20$ liittyvä ominaisvektori, eli ratkaistaan yhtälö $(A - 20I)X = 0$. Gaussin menetelmällä saadaan,

$$\begin{aligned} & \begin{bmatrix} -3 & -6 & 0 \\ -6 & -12 & 0 \end{bmatrix} \quad r_2 \leftarrow r_2 - 2r_1 \\ \sim & \begin{bmatrix} -3 & -6 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Tästä nähdään, että jos valitaan $x_2 = 1$ niin x_1 :n ratkaisuksi yhtälöstä $-3x_1 - 6 = 0$ saadaan $x_1 = -2$. Ominaisvektoriksi voidaan siis valita $[-2, 1]^T$, tai koska halutaan, että sen

pituus on 1, $X_1 = [-\frac{2}{\sqrt{5}}, \frac{1}{\sqrt{5}}]^T$. Ominaisarvoon $\lambda_2 = 5$ liittyvä ominaisvektori on kohtisuorassa vektoria X_1 vastaan, joten voidaan valita $X_2 = [-\frac{1}{\sqrt{5}}, -\frac{2}{\sqrt{5}}]^T$. Ominaisvektoreista muodostetaan matriisi

$$V = \begin{bmatrix} -\frac{2}{\sqrt{5}} & -\frac{1}{\sqrt{5}} \\ \frac{1}{\sqrt{5}} & -\frac{2}{\sqrt{5}} \end{bmatrix}.$$

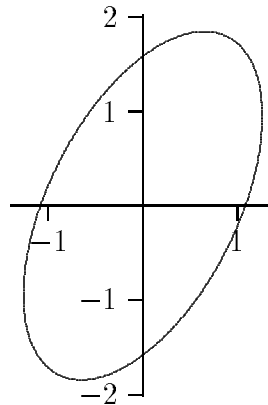
Uudet koordinaatit x' ja y' määritellään kaavalla

$$\begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = V \begin{bmatrix} x' \\ y' \end{bmatrix}.$$

Koska V on valittu ortogonaaliseksi niin $17x^2 - 12xy + 8y^2 = 20x'^2 + 5y'^2$. Uudessa koordinaattisysteemissä yhtälö on siis

$$20x'^2 + 5y'^2 = 20.$$

Koska uudet x' - ja y' -koordinaattiakselit ovat ominaisvektoreiden suuntaisia, niin käyrä näyttää suunnilleen tällaiselta:

5. Määritä raja-arvot (mikäli ne ovat olemassa)

(a) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sin(x^2)}{x},$

(b) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(x^3)}{f(x-x^2) - 1 - x^2}$ jos tiedetään, että $f(t) = 1 + t^2 + O(t^4)$ (kun $t \rightarrow 0$).

Ratkaisu: (a) Koska $|\sin(t)| \leq 1$ niin

$$\left| \frac{\sin(x^2)}{x} \right| \leq \frac{1}{x}, \quad x > 0,$$

ja koska $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{x} = 0$ niin saadaan kuristusperiaatteen nojalla $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sin(x^2)}{x} = 0$.

(b) Koska $\sin(t) = t + O(t^3)$ ja $f(t) = 1 + t^2 + O(t^4)$ niin

$$\begin{aligned} (1) \quad \frac{\sin(x^3)}{f(x-x^2) - 1 - x^2} &= \frac{x^3 + O((x^3)^3)}{1 + (x-x^2)^2 + O((x-x^2)^4) - 1 - x^2} \\ &= \frac{x^3 + O(x^9)}{x^2 - 2x^3 + x^4 + O(x^4) - x^2} = \frac{1 + O(x^6)}{-2 + O(x)}, \end{aligned}$$

joten voidaan päätellä, että

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(x^3)}{f(x - x^2) - 1 - x^2} = \frac{1 + 0}{-2 + 0} = -\frac{1}{2}.$$

---

6. Osoita, että $\ln(1 + x) \leq x$ kaikilla $x > -1$ käyttäen esimerkiksi Taylorin kehitelmää.

Ratkaisu: Taylorin kehitelmän mukaan

$$f(x) = f(0) + f'(0)x + f''(t)\frac{x^2}{2},$$

missä t on jokin luku 0 :n ja x :n välillä (kunhan x on sellainen että f on kaksi kertaa derivoituva välillä $[0, x]$ tai $[x, 0]$ jos $x < 0$). Tässä tapauksessa $f'(x) = \frac{1}{1+x}$ ja $f''(x) = -\frac{1}{(1+x)^2} \leq 0$ kun $x > -1$. Näin ollen $f''(t) < 0$ kun $x > -1$ ja saadaan

$$f(x) \leq f(0) + f'(0)x = x.$$

---

7. Ratkaise likimääräisesti yhtälö $x^2 - x^3 - 1 = 0$ Newtonin menetelmällä, siten, että virhe on itseisarvoltaan korkeintaan 10^{-3} . Alkuarvona voit käyttää $x_0 = -1$. Voidaanko alkuarvoksi valita $x_0 = 0$?

Ratkaisu: Merkitään $f(x) = x^2 - x^3 - 1$, jolloin $f'(x) = 2x - 3x^2$. Newtonin menetelmän mukaan on silloin laskettava

$$x_{n+1} = x_n - \frac{f(x_n)}{f'(x_n)} = x_n - \frac{x_n^2 - x_n^3 - 1}{2x_n - 3x_n^2}.$$

Jos valitaan $x_0 = -1$, niin saadaan:

$$x_0 = -1.00000$$

$$x_1 = -0.80000$$

$$x_2 = -0.75682$$

$$x_3 = -0.75488$$

Koska $f(x_3) = 7.5 \cdot 10^{-6} > 0$ ja $f(x_3 + 10^{-3}) = -0.0032 < 0$ niin nähdään merkinvaihtolauseen nojalla, että $x_3 = -0.75488$ kelpaa haetuksi likiarvoksi.

Alkuarvoksi ei voida valita $x_0 = 0$ koska $f'(0) = 0$ eikä voida laskea x_1 .

---

8. Tiedetään, että funktio f on jatkuvasti derivoituva ja että $f(-1) = 2$ ja $f'(x) \geq x^2 - 5$ kun $x \leq 0$. Mitä voidaan sanoa funktion f arvosta pisteessä $x = -4$.

Ratkaisu: Nyt

$$\int_{-4}^{-1} f'(x) dx = \int_{-4}^{-1} f(x) = f(-1) - f(-4),$$

joten

$$f(-4) = f(-1) - \int_{-4}^{-1} f'(x) dx.$$

Koska $f(-1) = 2$ ja $f'(x) \geq x^2 - 5$ kun $x \in [-4, -1]$ niin

$$(2) \quad f(-4) \leq 2 - \int_{-4}^{-1} (x^2 - 5) dx = 2 - \int_{-4}^{-1} \left(\frac{1}{3}x^3 - 5x \right) \\ = 2 - \frac{(-1)^3}{3} + 5 \cdot (-1) + \frac{(-4)^3}{3} - 5 \cdot (-4) = -4.$$

---

9. Määritä funktion $f(t) = e^{-t} - 2e^{-3t}$ Laplace-muunnos, eli laske integraali $\int_0^\infty e^{-zt} f(t) dt$. Millä (kompleksiluvun) z arvoilla pätee, että $\int_0^\infty |e^{-zt} f(t)| dt < \infty$?

Ratkaisu:

$$(3) \quad \int_0^\infty e^{-zt} f(t) dt = \int_0^\infty (e^{-(z+1)t} - 2e^{-(z+3)t}) dt = \int_0^\infty \left(-\frac{1}{z+1} e^{-(z+1)t} + \frac{2}{z+3} e^{-(z+3)t} \right) \\ = -\lim_{t \rightarrow \infty} \frac{1}{z+1} e^{-(z+1)t} + \frac{1}{z+1} + \lim_{t \rightarrow \infty} \frac{2}{z+3} e^{-(z+3)t} - \frac{2}{z+3} \\ = \frac{1}{z+1} - \frac{2}{z+3},$$

koska $e^{-(z+1)0} = e^{-(z+3)0} = 1$ ja $\lim_{t \rightarrow \infty} e^{-(z+1)t} = \lim_{t \rightarrow \infty} e^{-(z+3)t} = 0$ jos $\operatorname{Re} z > -1$.

Jos $\operatorname{Re} z > -1$ niin $|e^{-zt} f(t)| \leq e^{-(\operatorname{Re} z + 1)t} + e^{-(\operatorname{Re} z + 3)t}$ ja koska $\int_0^\infty e^{-at} dt < \infty$ kun $a > 0$ niin $\int_0^\infty |e^{-zt} f(t)| dt < \infty$. Jos $\operatorname{Re} z \leq -1$ niin $\lim_{t \rightarrow \infty} |e^{-zt} f(t)| \geq 1$ ja silloin $\int_0^\infty |e^{-zt} f(t)| dt = \infty$.

---

10. Määritä integraalin $\int_0^2 \sqrt{x+x^3} dx$ likiarvo käyttäen Simpsonin menetelmää ja 4 yhtä pitkää osaväliä. Onko odotettavissa, että jos neljän osavälin sijasta käytetään n osaväliä, niin virhe on $O(n^{-4})$ kun $n \rightarrow \infty$. (Perustele!)

Ratkaisu: Nyt $h = \frac{b-a}{n} = \frac{2-0}{4} = 0.5$ joten Simpsonin menetelmän mukaisesti lasketaan

$$S_4 = \frac{h}{3} (f(x_0) + 4f(x_1) + 2f(x_2) + 4f(x_3) + f(x_4)),$$

missä $f(x) = \sqrt{x+x^3}$ ja $x_j = 0 + j \cdot 0.5$, $j = 0, 1, \dots, 4$. Silloin saadaan

$$S_4 = \frac{0.5}{3} (0 + 4 \cdot 0.79057 + 2 \cdot 1.4142 + 4 \cdot 2.2079 + 3.1623) = 2.9975.$$

Simpsonin menetelmässä virhe käyttäytyy kuten $O(n^{-4})$, eli virheen itseisarvo on korkeintaan Cn^{-4} , olettaen, että n on neljä kertaa derivoituva ja neljäs derivaatta on rajoitettu. Tässä tapauksessa jo ensimmäinen derivaatta kasvaa äärettömyyteen kun $x \rightarrow 0+$, joten ei ole odotettavissa, että jos neljän osavälin sijasta käytetään n osaväliä, niin virhe olisi $O(n^{-4})$ kun $n \rightarrow \infty$

---

11. Määritä origon etäisyys tasojen $x + y + z = 0$ ja $2x - y - 5z = 3$ leikkaussuorasta.

Ratkaisu: Haetaan ensin jokin leikkausuoran piste ja koska mikä tahansa suoran piste kelpaa, voidaan valita $z = 0$ jolloin yhtälösystemiksi tulee

$$\begin{aligned}x + y &= 0 \\2x - y &= 3.\end{aligned}$$

Laskemalla yhteen saadaan $3x = 3$ eli $x = 1$ jolloin seuraa, että $y = -1$. Leikkaussuoran suuntavektori saadaan laskemalla tasojen normaalien ristitulo, koska suuntavektori on molempien tasojen suuntainen eli kohtisuorassa molempien tasojen normaalia vastaan. Suuntavektoriksi tulee siis

$$\begin{aligned}\mathbf{v} = (\mathbf{i} + \mathbf{j} + \mathbf{k}) \times (2\mathbf{i} - \mathbf{j} - 5\mathbf{k}) &= \begin{vmatrix} \mathbf{i} & \mathbf{j} & \mathbf{k} \\ 1 & 1 & 1 \\ 2 & (-1) & (-5) \end{vmatrix} = \mathbf{i} \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ (-1) & (-5) \end{vmatrix} - \mathbf{j} \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 2 & (-5) \end{vmatrix} \\ &+ \mathbf{k} \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 2 & (-1) \end{vmatrix} = \mathbf{i}(1 \cdot (-5) - 1 \cdot (-1)) - \mathbf{j}(1 \cdot (-5) - 1 \cdot 2) \\ &+ \mathbf{k}(1 \cdot (-1) - 1 \cdot 2) = -4\mathbf{i} + 7\mathbf{j} - 3\mathbf{k}.\end{aligned}$$

Pisteen $(0, 0, 0)$ etäisyys tästä suorasta on

$$\frac{|(\mathbf{r}_0 - \mathbf{r}_1) \times \mathbf{v}|}{|\mathbf{v}|},$$

missä $\mathbf{r}_0 = \mathbf{0}$ ja $\mathbf{r}_1 = \mathbf{i} - \mathbf{j}$ jolloin siis

$$\begin{aligned}(\mathbf{r}_0 - \mathbf{r}_1) \times \mathbf{v} = (-\mathbf{i} + \mathbf{j}) \times (-4\mathbf{i} + 7\mathbf{j} - 3\mathbf{k}) &= \begin{vmatrix} \mathbf{i} & \mathbf{j} & \mathbf{k} \\ (-1) & 1 & 0 \\ (-4) & 7 & (-3) \end{vmatrix} = \mathbf{i} \begin{vmatrix} 1 & 0 \\ 7 & (-3) \end{vmatrix} \\ &- \mathbf{j} \begin{vmatrix} (-1) & 0 \\ (-4) & (-3) \end{vmatrix} + \mathbf{k} \begin{vmatrix} (-1) & 1 \\ (-4) & 7 \end{vmatrix} = \mathbf{i}(1 \cdot (-3) - 0 \cdot 7) \\ &- \mathbf{j}((-1) \cdot (-3) - 0 \cdot (-4)) + \mathbf{k}((-1) \cdot 7 - 1 \cdot (-4)) = -3\mathbf{i} - 3\mathbf{j} - 3\mathbf{k}.\end{aligned}$$

Etäisyydeksi tulee siis

$$\frac{\sqrt{9 + 9 + 9}}{\sqrt{16 + 49 + 9}} = \frac{3\sqrt{3}}{\sqrt{74}}.$$

12. Funktio $f(x)$ tunnetaan pisteissä $x_j = 0 + \frac{j}{N}$, $j = 0, 1, 2, \dots, 10N$. Miten N olisi valittava jos halutaan, että virhe olisi korkeintaan 10^{-4} kun approksimoidaan funktiota $f(x)$ välillä $[0, 1]$ käyttäen lineaarista interpolointia, (eli jokaisella välillä $[x_{j-1}, x_j]$ funktio f korvataan korkeintaan astetta yksi olevalla polynomilla joko yhtyy f :n arvoihin pisteissä x_{j-1} ja x_j), ja kun tiedetään, että $|f'(x)| \leq 4$, $f''(x) \leq 8$ ja $f''(x) \geq -12$ kun $x \in [0, 10]$.

Ratkaisu: Koska käytetään lineaarista interpolointia, niin interpoloinnin virhekaavan mukaan virhe välillä $[x_{j-1}, x_j]$ on

$$\frac{f''(t)}{2}(x - x_{j-1})(x - x_j),$$

missä $x_{j-1} \leq t \leq x_j$ kun $x \in [x_{j-1}, x_j]$. Nyt

$$|f''(t)| \leq 12$$

Koska $(x - x_{j-1})(x - x_j)$ on suurimmillaan kun $x = (x_{j-1} + x_j)/2$ jolloin $(x - x_{j-1})(x - x_j) = \frac{1}{4}(x_j - x_{j-1})^2 = \frac{1}{4N^2}$, niin virheen ylärajaksi saadaan $\frac{3}{2N^2}$ ja

$$\frac{3}{2N^2} < 10^{-4} \quad \text{kun} \quad N \geq 123.$$
